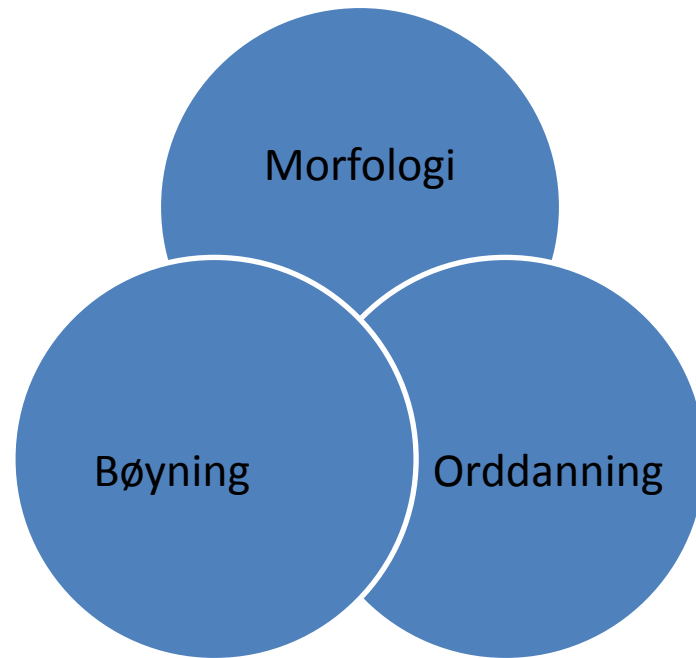

Norsk morfologi

Oversikt

lenker

- <https://no.wikipedia.org/wiki/Ordklasse>
- <http://www.norsksidene.no/web/PageND.aspx?id=99104>
- <https://www.ordnett.no/spr%C3%A5kverket%C3%B8y/spr%C3%A5kvett.ordklassene>

Et ord klassifiseres etter

- FORM (morfologi)
- FUNKSJON (i en setning – syntaks)

ORD (et ord, mange ord):

- **Leksikalsk enhet** (å) jobbe, kvinne,-n
- Disse finner vi i ordboka
- **Morfosyntaktisk ord** realiseres gjennom bøyingsformer (gå-gikk-gått)
- Adjektiv bøyingsform (liten, lille, små)

ORDKLASSER deles i

- Bøyelige (adjektiv, verb)
- Ubøyelige (interjeksjoner, konjunksjoner)

Ordklasser i norsk

- substantiv .....et barn
- adjektiv.....fin
- adverb.....fint
- pronomener....du, din
- verb.....lese
- determinativer ....en, den, å
- preposisjoner .....ved siden av
- konjunksjoner, subjunksjoner....at, om
- Interjeksjoner.....uff av meg!

ORDKLASSER

- Åpne - kan oppstå nye (substantiv, verb)
- Lukkede – ingen nye (preposisjoner)

česky

- **Morfém** je nejmenší vydělitelná část slova, která je nositelem věcného nebo gramatického významu. Morfémem je předpona (prefix), vpona (infix), přípona, koncovka nebo kořen slova. Souhrnné označení pro přípony a koncovky je sufix. Předpona, vpona, přípona a koncovka se souhrnně označují jako afixy.

Č.

- <http://emsa.ff.cuni.cz/1.1>
- Jak slovo, tak morfém lze definovat jako stabilní komplex fonémů (v jazyce psaném grafémů) majících určitý význam (popř. významy). Slovo a morfém se však liší stupněm samostatnosti a možností dalšího dělení. **Zatímco slovo je útvar samostatný a většinou i dělitelný v menší významově a formálně zřetelné složky (morfémy), je morfém útvar nesamostatný a morfologicky dále nedělitelný.**

Č

- Existence morfému je tak vázána na slovo. Skládá-li se slovo z jediného morfému, splývá morfém se slovem. Monomorfémních slov je v angličtině v důsledku značného počtu jednoslabičných slov mnohem více než v češtině, např. **clerk** úředník, **hair** vlasy, **win** vyhrát (české ekvivalenty se skládají z dvou až tří morfémů; monomorfémní česká slova jsou např. **snad**, **jen**, **však** apod.). Monomorfémnost se neomezuje na slova jednoslabičná, srov. ang. **travel** cestovat, **open** otevřený, české **přece** aj. Polymorfémní slovní struktura je v angličtině zastoupena u slov odvozených, a to jak domácích, např. **free-dom** svoboda, **hard-ship** útrapa, **help-less** bezmocný, **friend-li-ness** přátelskost; tak přejatých, např. **dis-arma-ment** odzbrojení, **ir-regular-ity** nepravidelnost, **simpl-ify** zjednodušit apod. Polymorfémní slova cizího původu jsou ovšem pro mluvčí bez klasického vzdělání často nerozložitelná, např. **helicopter** helikoptéra, **solstice** slunovrat apod. Dále se s polymorfémní strukturou setkáváme, je-li přítomná flektivní koncovka, např. **friend-s**, **he cough-ed**, **I'm com-ing** aj.

Orddanning (slovotvorba)

- 1. AVLEDNING (venn – vennlig)
- Odvozenina: DERIVACE (ryba – rybář)
- 2. SAMMENSETNING (kaste + ball: kasteball)
- Složenina: KOMPOZITUM (země, koule – zeměkoule)

- Vnější hranicí morfologie je SLOVO (ORD)
- X Det er fint. Jeg er her. (syntax)

Slovní zásoba: ordforråd

- Arveord – slovní zásoba germánského a indoevropského původu (mor, hånd)
- Lånord – slova přejatá, ale integrovaná do norské slovní zásoby (begripe, enhet)
- Fremmedord – cizí slova (integrerasjon, revolusjon)

Tvoření složenin: pomocí fugeaffiks, fugeformativ

- -s-
- Mor**s**mål, måned**s**kort, fritid**s**interesser, stats**s**minister, forsøk**s**kanin,
- -e-
- Fugl**e**unge, barne**e**hage, jule**e**tre, skole**e**barn,
- -o-
- Or**o**dbok, ord**o**skrivning, ord**o**klasse, hus**o**båt, hus**o**farge, hus**o**fassade, bensin**o**stasjon, mage**o**smarter

Psát dohromady, nebo zvlášť?

- Krum kake X krumkake
- Gammel ost X gammelost
- Lammelår X lamme lår
- Sukkerbiter X sukker biter

<https://www.sprakradet.no/>